

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

СТРАТЕГІЯ
розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О.
Сухомлинського
на 2017–2026 роки
(нова редакція)

КИЇВ – 2020

*Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського
протокол № 3 від 27 лютого 2020 р.*

Автори: *Березівська Л. Д.*, доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України, директор ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

Закатнов Д. О., кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, заступник директора з наукової роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

Страйгородська Л. І., кандидат історичних наук, заступник директора з науково-інформаційної та бібліотечної роботи ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;

завідувачі відділів ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського

За науковою редакцією доктора педагогічних наук, професора Л. Д. Березівської

Рецензенти: *Воскобойнікова-Гузєва О. В.*, доктор наук із соціальних комунікацій,
Сухомлинська О. В., доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України

Стратегія розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки / [авт. Л. Д. Березівська, Д.О. Закатнов, Л. І. Страйгородська та ін.]; за наук. ред. Л.Д. Березівської; ДНПБ України ім. В.О. Сухомлинського. – Київ, 2020. – 28 с.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА.....	4
ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ	6
СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ	12
БІБЛІОТЕКА – НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР	12
БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР	16
БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР	19
БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР	23
БІБЛІОТЕКА – СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ, ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР	25
РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ.....	27

ЗАГАЛЬНА ЧАСТИНА

Одним із пріоритетних напрямів національної державної політики є розвиток і створення відкритої мережі освітніх ресурсів, їх інтегрування, про що зазначено в Концепції Державної цільової національної культурної програми створення єдиної інформаційної бібліотечної системи «Бібліотека – XXI» (2011), Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013), Стратегії розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» (2016).

Стратегія розвитку бібліотечної справи на період до 2025 року «Якісні зміни бібліотек для забезпечення сталого розвитку України» визначає бібліотеки як базовий елемент культурної, наукової, освітньої, інформаційної інфраструктури держави, наголошує на важливості їх ролі в розвитку інформаційної та мовної культури суспільства, патріотичного, правового та екологічного виховання, на формуванні стійкого інтересу до вивчення й розуміння національної історії та культури, сприянні розбудові читаючої, мислячої та освіченої нації, здатної практично втілювати здобуті знання і досвід у розбудову незалежної України. Стратегія передбачає особливу участь і активну роль сучасних бібліотек у стабільному розвитку демократичного громадянського суспільства, дотриманні прав і свобод людини, примноженні людського капіталу держав.

Основною сферою, що забезпечує розвиток суспільства, є освітня галузь, де відбуваються модернізаційні, реформаторські процеси, що передбачають розв'язання низки ключових проблем, зокрема, формування людини з інноваційним типом мислення, утвердження дитиноцентризму, перехід до толерантної педагогіки, підготовку громадянина України до життя й діяльності в умовах глобального простору тощо. Ці та інші важливі завдання визначено в Стратегії розвитку НАПН України на період 2016–2022 років і потребують відповідного інформаційного забезпечення та науково-методичного супроводу.

З огляду на викладене вище актуалізувалася потреба у підготовці нової редакції Стратегії розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (далі –Бібліотека) на 2017–2026 роки. У документі визначено пріоритети діяльності, ключові напрями розвитку та завдання щодо їх реалізації. Стратегію Бібліотеки побудовано з урахуванням програми ЮНЕСКО «Інформація для всіх» стосовно формування суспільства знань, гарантування рівного доступу населення до джерел інформації, духовності й культури.

Місія Бібліотеки – формування галузевого сегмента національного інформаційного простору й сприяння побудові суспільства знань.

Візія Бібліотеки – національний галузевий центр наукових досліджень генерування та поширення нових знань, історичних надбань у галузі освіти, педагогіки та психології, інформаційно-бібліотечної сфери; координаційний, науково-методичний центр мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

Основні принципи діяльності Бібліотеки:

- доступність інформації;
- науковий підхід в організації діяльності та прийнятті управлінських рішень;
- наступність, зважений підхід до впровадження інновацій;
- читачецентризм;
- відкритість у передаванні професійних знань і досвіду бібліотекам мережі;
- раціональне використання кадрових, матеріально-технічних і фінансових ресурсів.

Головною метою діяльності Бібліотеки як наукової установи загальнодержавного рівня та спеціальної книгозбірні є проведення наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографістики, історії вітчизняної освіти для науково-інформаційного

забезпечення та сприяння здійсненню наукових досліджень у галузі освіти, педагогіки, психології, упровадженню досягнень науки, перспективного досвіду в практику роботи закладів освіти та їх структурних підрозділів – бібліотек; науково-методичне забезпечення мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України відповідно до Положення про мережу освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та АПН України, затвердженого спільним наказом від 30.05.2003 р. № 334/31, а також підвищення професійного, духовного й культурного рівня педагогічних і науково-педагогічних, наукових працівників, здобувачів освіти та інших категорій користувачів.

Пріоритетні напрями діяльності Бібліотеки:

- проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із питань галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства й біографістики, історії освіти;
- науково-інформаційне забезпечення розвитку освіти, педагогіки та психології;
- формування системи інформаційних ресурсів Бібліотеки;
- координування й науково-методичне забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- розвиток соціокультурної діяльності, просвітницька робота;
- міжнародне співробітництво.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕКИ

Бібліотека заснована відповідно до постанови Кабінету Міністрів України № 2018 від 30 жовтня 1999 року на базі наукової бібліотеки Інституту педагогіки Академії педагогічних наук України та Центральної освітянської бібліотеки Міністерства освіти України. Установа входить до складу Національної академії педагогічних наук України (далі – НАПН України). Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 05.11.2003 р. № 664-р

Державній науково-педагогічній бібліотеці України присвоєно ім'я видатного українського педагога-гуманіста В. О. Сухомлинського. У своїй діяльності Бібліотека керується Конституцією України, Законами України «Про бібліотеки і бібліотечну справу», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про науково-технічну інформацію», «Про інформацію», «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими законами України, актами Президента України, Кабінету Міністрів України, НАПН України, іншими нормативно-правовими актами та Статутом Бібліотеки.

Бібліотека надає послуги науковим, науково-педагогічним установам, закладам освіти та іншим організаціям й установам різних форм власності, педагогічним, науково-педагогічним і науковим працівникам, здобувачам освіти, фізичним особам, які провадять освітню діяльність, а також фахівцям суміжних галузей, які за своєю діяльністю потребують використання педагогічної та психологічної літератури. Користуватися послугами Бібліотеки мають право іноземні громадяни й особи без громадянства. Порядок обслуговування користувачів та абонентів визначають Правила користування Державною науково-педагогічною бібліотекою України імені В. О. Сухомлинського.

В умовах збільшення обсягів інформації діяльність Бібліотеки спрямовується на вдосконалення бібліотечно-інформаційного супроводу національної освіти шляхом формування нового соціокультурного образу книгозбірні, здатної ефективно забезпечувати сучасні потреби користувачів. Бібліотека має потужні бази даних, надає вільний і необмежений доступ до світових інформаційних мереж і банків даних на основі широкого використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій, орієнтації на інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів для сприяння інформатизації та інтелектуалізації суспільства.

Структуру Бібліотеки сформовано відповідно до основних напрямів її діяльності, що змінювалися з появою нових науково-інформаційних потреб. Так, у 2019 р. виокремлено наукові (3) та бібліотечні (3) відділи: науково-

освітніх інформаційних ресурсів, педагогічного джерелознавства та біографістики, наукового інформаційно-аналітичного супроводу освіти (сектор інформаційно-комунікаційних технологій і наукометрії); формування галузевих інформаційних ресурсів та індексування документів, зберігання фонду та обслуговування користувачів, відділ науково-методичної, соціокультурної та міжнародної діяльності, що сприяло підвищенню якості інформаційного забезпечення інноваційного розвитку освіти України.

У 2016 р. відкрито кімнату-музей рідкісної книги та оновлено читальний зал Фонду В. О. Сухомлинського, у 2018 р. створено музейну експозицію «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України: історія і сучасність (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.)».

До послуг користувачів – універсальний книжковий фонд, що містить близько 600 тис. примірників українською та іноземними мовами. Значну його частину становлять документи педагогічної й психологічної тематики.

Важливі складники фонду:

- рідкісні видання, що є науковим об'єктом «Документи педагогіко-психологічного та історико-культурного напрямку 19–20 століття (1850–1917 рр.) Державної науково-педагогічної бібліотеки України» і становлять національне надбання України;

- колекція документів щодо науково-публіцистичної діяльності В.О. Сухомлинського;

- дисертації з питань педагогіки, психології та споріднених галузей знань;

- періодичні видання (понад 1000 назв);

- література іноземними мовами;

- видання з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності.

Щорічна кількість відвідувань (звернень) Бібліотеки становить близько 200 тис., документовидача – понад 200 тис. примірників.

У Бібліотеці:

- розроблено й упроваджено теоретико-методологічні та організаційні засади системи науково-інформаційного забезпечення освіти України;
- сформовано інтегрований галузевий інформаційний ресурс та надано до нього вільний і багатоаспектний доступ з використанням традиційних та інноваційних форм і методів;
- здійснено науково-інформаційний супровід державних цільових програм;
- створено й упроваджено цілісну систему бібліографічних видань у традиційній та електронній формах;
- розроблено Концепцію інформатизації мережі бібліотек закладів загальної середньої освіти;
- сформовано галузевий сегмент у загальнодержавній реферативній базі даних «Україніка наукова» та Українському реферативному журналі «Джерело»;
- створено двомовний вебпортал ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
- створено Науково-педагогічну електронну бібліотеку ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
- створено віртуальні інформаційно-бібліографічні ресурси «Видатні педагоги України та світу», «Педагоги-новатори», «Видатні бібліотекознавці, бібліографознавці, книгознавці, документознавці України та світу»;
- проведено роботу з фондом рідкісних видань, що становлять національне надбання, зокрема збереження та введення їх до наукового обігу;
- сформовано цифровий контент рідкісних видань з проблем історії освіти, педагогіки, психології;
- передано описові метадані оцифрованих видань, що становлять національне надбання, для участі в міжнародному проєкті зі створення Європейської цифрової бібліотеки «Europeana» та міжнародному реєстрі ЮНЕСКО «Пам'ять світу».

- створено читальний зал Фонду В. О. Сухомлинського як наукову лабораторію з вивчення педагогічної спадщини видатного педагога;
- відкрито кімнату-музей рідкісної книги;
- створено музейну експозицію «Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського НАПН України: історія і сучасність (друга половина ХІХ – початок ХХІ ст.)»;
- надано доступ користувачам до зарубіжних видань та наукометричних баз даних EBSCO, SCOPUS, Web of Science тощо;
- започатковано електронне наукове періодичне видання «Науково-педагогічні студії»;
- створено колегіальний виборний дорадчий орган наукової молоді Бібліотеки – Раду молодих вчених;
- розроблено систему науково-інформаційних і культурно-освітніх заходів;
- здійснено науково-методичний та інформаційний супровід діяльності мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;
- організовано й налагоджено науково-інформаційну співпрацю з провідними українськими та зарубіжними бібліотеками, науковими установами МОН України та НАПН України, закладами освіти, громадськими організаціями, культурними центрами тощо;
- забезпечено більш якісний рівень матеріально-технічного стану Бібліотеки;
- запроваджено елементи корпоративної культури.

Роль Бібліотеки та її функції

Бібліотека є однією з чотирьох українських центрів загальнодержавного значення, які мають статус науково-дослідних установ, та здійснює наукові дослідження з питань книгознавства, бібліотекознавства й бібліографознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти. Це галузева установа, лідер у науково-інформаційній сфері, потужний науково-педагогічний соціально

значущий інформаційно-комунікаційний центр, що здійснює високоякісний науково-інформаційний супровід освіти, забезпечує бібліотечно-інформаційне обслуговування, у тому числі й віддалених користувачів. Установа як осередок культурних комунікацій, інтелектуального й соціального розвитку та безперервної освіти поєднує можливості бібліотеки і сучасні інформаційні технології, створюючи особливий простір для оприлюднення ідей, спілкування, творчості. Діяльність Бібліотеки спрямована на формування в суспільстві розуміння її ролі в розвитку держави, підвищення її іміджу в Україні та світі, реалізацію науково-освітньої, інформаційно-просвітницької, пізнавальної, виховної, комунікативно-організаційної функцій шляхом задоволення інформаційних і соціокультурних потреб користувачів; інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів для сприяння інформатизації та інтелектуалізації суспільства. Наукова, науково-інформаційна, науково-методична, культурно-освітня й соціокультурна робота бібліотечної установи в співпраці з науковими й освітніми установами сприяє трансформації її у провідний осередок інформаційних й культурних комунікацій, інтелектуального й соціального розвитку та безперервної освіти.

Разом з тим є чимало серйозних проблем, які гальмують процес подальшого розвитку установи, що впливає на якість науково-інформаційного забезпечення освіти в умовах інтегрування України у європейське співтовариство. Серед них:

- недотримання принципів відповідності й повноти у формуванні інформаційного ресурсу Бібліотеки з урахуванням сучасних вимог суспільства і потреб користувачів через нестачу коштів на повноцінне комплектування різних носіїв українськими й зарубіжними виданнями та нестабільний доступ до міжнародних інформаційних баз даних;

- відсутність узгодженої державної політики з питань корпоративної каталогізації, що унеможливорює здійснення обміну бібліографічною інформацією;

– недостатні темпи й відсталість упровадження інформаційно-комунікаційних технологій, що ускладнює або унеможлиблює виконання виробничих процесів та обслуговування користувачів на сучасному рівні;

– брак фахівців вищої кваліфікації та з спеціальною бібліотечною освітою;

– недостатній рівень налагоджених контактів із зарубіжними науковими та освітніми установами, бібліотеками (участь у проєктах і роботі професійних міжнародних організацій, проведення спільних наукових та культурно-освітніх заходів, обмін науково-інформаційними ресурсами, міжнародний книгообмін тощо).

Можливі внутрішні й зовнішні загрози щодо реалізації передбачених заходів з удосконалення та розвитку діяльності установи.

Внутрішні загрози:

– низький рівень оплати праці в межах галузі;

– старіння кадрів, зниження темпів оновлення установи молодими кадрами;

– відсутність власної системи підготовки докторів наук і докторів філософії;

– фізичне та моральне старіння матеріально-технічної бази.

Зовнішні загрози:

– недооцінювання ролі бібліотеки в суспільних перетвореннях і забезпеченні прав і свобод людини, що призводить до неефективної реалізації її потенціалу як соціальної інституції;

– недосконалість правового забезпечення наукових установ.

СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БІБЛІОТЕКИ

БІБЛІОТЕКА – НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ЦЕНТР

Рівень розвитку науки є визначальним чинником підвищення духовного й інтелектуального зростання кожної особистості, а також невід’ємним складником національної культури та освіти. Перед Бібліотекою як

структурним підрозділом НАПН України одним із пріоритетних завдань є здійснення фундаментальних і прикладних досліджень, упровадження наукових досягнень.

Мета наукової роботи Бібліотеки – формування, поширення та впровадження в практику роботи освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, наукових установ НАПН України нових наукових знань із проблем галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти, сухомлиністики.

Завдання 1. Організація та здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень

Зміст діяльності:

- здійснення фундаментальних і прикладних наукових досліджень із проблем галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного джерелознавства, біографістики та історії освіти, сухомлиністики;

- активізація вивчення та розкриття потенціалу наукового об'єкта, що становить національне надбання;

- розроблення теоретико-методологічних та організаційно-методичних засад науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку української педагогічної науки і практики з урахуванням відповідних світових тенденцій й релевантного зарубіжного досвіду;

- науково-інформаційний супровід досліджень наукових установ НАПН України та її Президії;

- оприлюднення результатів наукових досліджень у науковій, науково-методичній, виробничо-практичній, навчальній, довідковій продукції, аналітичних матеріалах, електронних ресурсах тощо;

- розвиток науково-інформаційного співробітництва з національними та міжнародними осередками галузевого бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, інформаційної діяльності, педагогічного

джерелознавства, біографістики та історії освіти для розв'язання найважливіших наукових завдань Бібліотеки;

– виявлення інформаційних потреб споживачів, та визначення можливостей їх задоволення у цифровому середовищі.

Завдання 2. Упровадження результатів наукової роботи.

Зміст діяльності:

– забезпечення якості, ефективності, результативності здобутих результатів наукових досліджень на всіх етапах їх реалізації;

– моніторинг та аналіз результатів наукових досліджень із метою визначення актуальних і перспективних напрямів подальших досліджень у галузевому бібліотекознавстві, бібліографознавстві, книгознавстві, інформаційній діяльності, педагогічному джерелознавстві, біографістиці та історії освіти;

– оприлюднення, поширення та використання наукової, виробничо-практичної, методичної, довідкової та іншої продукції Бібліотеки серед цільових груп користувачів.

Завдання 3. Кадрове забезпечення наукової діяльності.

Зміст діяльності:

– зміцнення інтелектуального потенціалу Бібліотеки за рахунок залучення штатних наукових працівників вищої кваліфікації;

– участь науковців Бібліотеки у всеукраїнських і міжнародних наукових проєктах, діяльності міжнародних та зарубіжних наукових організацій;

– забезпечення підвищення кваліфікації наукових кадрів з відкриттям аспірантури в Бібліотеці,

– створення системи підвищення кваліфікації та стажування, атестації наукових працівників Бібліотеки;

– розвиток потенціалу молодих науковців Бібліотеки та сприяння їх творчому зростанню, активізація участі в організації й проведенні наукових

досліджень, конкурсах на отримання державних стипендій і нагород, грантів тощо.

Очікувані результати:

- визнання наукового авторитету Бібліотеки в Україні та за її межами;
- участь у реалізації українських і зарубіжних інноваційних проєктів з розвитку наукових бібліотек;
- розширення тематики наукових досліджень, проведення бібліометричних і наукометричних досліджень баз даних у галузі освіти, педагогіки, психології;
- активізація наукових досліджень рідкісних видань, що становлять національне надбання України, з використанням кімнати-музею рідкісної книги ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як творчої лабораторії;
- зростання публікаційної активності науковців Бібліотеки в зарубіжних наукових журналах, і насамперед у тих, що входять до наукометричних баз даних (Web of Science, SCOPUS тощо);
- інтенсивне уведення до наукового обігу галузевих науково-інформаційних ресурсів Бібліотеки;
- реєстрація наукової продукції Бібліотеки в єдиному міжнародному реєстрі DOI (цифровий ідентифікатор);
- упровадження в наукову діяльність Бібліотеки системи «Антиплагіат»;
- навчання за програмами післядипломної освіти в установленому порядку, створення спільно з університетами, академіями, інститутами закладами вищої освіти та науковими установами НАПН України спеціальних кафедр для підготовки на базі Бібліотеки фахівців за кваліфікаційним рівнем магістра та (або) доктора філософії за відповідними освітньо-науковими програмами;
- введення наукового електронного видання «Науково-педагогічні студії» до бібліометричних та наукометричних баз даних;

– активізація популяризації діяльності Бібліотеки як галузевого науково-дослідного центру та вдосконалення упровадження результатів наукових досліджень для створення сприятливого позитивного її іміджу серед інших наукових, освітніх, культурно-просвітницьких та інформаційних установ і організацій;

– проведення на базі Бібліотеки всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій, семінарів, консультацій і круглих столів, присвячених актуальним питанням сучасного стану й історії розвитку освіти.

БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ РЕСУРСНИЙ ЦЕНТР

Формування фонду Бібліотеки – один із найважливіших напрямів її діяльності, оскільки інформаційні ресурси є фундаментом для науково-інформаційного забезпечення фахових потреб науковців і практиків освітянської галузі України.

Мета – збереження й підтримка наявного бібліотечного фонду, розвиток галузевого інформаційного ресурсу вітчизняних документів і документів іноземними мовами на різних носіях інформації та надання до нього вільного багатоаспектного доступу.

Завдання 1. Комплектування фонду Бібліотеки

Зміст діяльності:

– упровадження дієвого механізму систематичного поповнення та оновлення бібліотечного фонду з урахуванням потреб користувачів;

– збільшення обсягу поточного комплектування документів на різних носіях інформації з використанням різних джерел надходження;

– надходження галузевого обов'язкового примірника документів на традиційних та електронних носіях інформації із застосуванням постійного моніторингу книговидавання в Україні;

– удосконалення технології контролю за надходженням документів від установ НАПН України;

- щорічна передплата українських і зарубіжних періодичних видань, затребуваних користувачами бібліотеки;
- розвиток документообміну, зокрема і міжнародного, із залученням до співпраці громадських організацій, товариств, асоціацій, благодійних фондів, приватних осіб;
- активізація роботи з власниками, виробниками та розповсюджувачами електронних інформаційних ресурсів для їх придбання, збільшення кількості й розширення тематичного та видового складу придбаних електронних документів;
- цілеспрямоване поповнення повнотекстових ресурсів Науково-педагогічної електронної бібліотеки (НПЕБ), забезпечення вільного доступу користувачам через інтернет;
- організація зворотного зв'язку з користувачами: моніторинг інформаційних потреб, аналіз використання фондів, заповнення лакун у фонді Бібліотеки (докомплектування).

Завдання 2. Вільний та багатоаспектний доступ до інформаційних ресурсів Бібліотеки

Зміст діяльності:

- створення в Бібліотеці сучасного інформаційно-комунікаційного середовища, що забезпечуватиме оперативний та ефективний пошук й отримання інформації незалежно від місця її зберігання;
- удосконалення електронного каталогу бібліотеки з урахуванням сучасних тенденцій, зокрема за рахунок розширення бібліографічних відомостей, що розкривають зміст інформаційних ресурсів;
- розвиток системи корпоративної каталогізації;
- ретрокаталогізування документів з фонду Бібліотеки;
- створення проблемно-орієнтованих бібліографічних і реферативних баз даних та інших електронних інформаційних ресурсів;
- розроблення й удосконалення лінгвістичних засобів, призначених для семантичного опрацювання інформаційних джерел;

- організація галузевої корпоративної бази даних авторитетних файлів осіб (індивідуальних авторів), організацій (колективних авторів), предметних рубрик;

- вивчення ринку електронних мережесих ресурсів, добір якісних ресурсів наукового й освітнього характеру та організація онлайн доступу до них;

- розвиток інфраструктури доступу віддалених користувачів до інформаційних ресурсів Бібліотеки;

- безперешкодний доступ до інформаційних ресурсів Бібліотеки для осіб з особливими потребами.

Завдання 3. Збереження бібліотечного фонду

Зміст діяльності:

- моніторинг стану фонду та умов його зберігання відповідно до нормативних документів щодо збереження документних ресурсів;

- здійснення заходів, передбачених Програмою збереження фонду ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського на 2016–2025 роки;

- упровадження сучасних технічних засобів і спеціального обладнання для зберігання документів у процесі використання (копіювання, експонування), систем клімат-контролю, пиловидалення й світлорегулювання, протипожежної охорони та охорони від несанкціонованого доступу (відеоспостереження, чіп-контроль тощо);

- упровадження цифровізації соціально-комунікаційних процесів у діяльність бібліотеки (запровадження корпоративного чату тощо);

- оцифрування інформаційних ресурсів бібліотеки.

Очікувані результати:

- поповнення фонду фаховими українськими та зарубіжними документами на різних носіях інформації, надання доступу до світових електронних баз даних;

- удосконалення системи заходів щодо поповнення бібліотечного фонду: закупівля документів, отримання обов'язкового примірника,

моніторинг книжкового ринку, удосконалення системи книгообміну з іншими бібліотеками, видавництвами та іншими установами й організаціями, авторами тощо;

- забезпечення типовидового та змістового розкриття інформаційних ресурсів книгозбірні;
- удосконалення інформаційно-пошукової системи Бібліотеки;
- надання вільного доступу до інформаційних ресурсів Бібліотеки через єдиний пошуковий інтерфейс, власний електронний каталог і бази даних, представлені в мережі інтернет;
- збереження бібліотечного фонду відповідно до сучасних вимог і норм;
- інтенсивне уведення до обігу наявних інформаційних ресурсів шляхом створення електронних копій видань із актуальних питань та надання до них доступу через Науково-педагогічну електронну бібліотеку з дотриманням авторських прав;
- збереження рідкісних видань (книжкових пам'яток), що становлять національне надбання;
- створення цифрового контенту рідкісних видань;
- створення страхового фонду особливо цінних документів Бібліотеки, надання відомостей до Державного реєстру книжкових пам'яток України як складника Державного реєстру національного культурного надбання.

БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

В умовах збільшення обсягів інформації діяльність Бібліотеки спрямована на вдосконалення науково-інформаційного супроводу освіти, педагогіки, психології та освітньої практики шляхом трансформації її в інформаційний центр, що має потужні бази даних, надає вільний і необмежений доступ до світових інформаційних ресурсів і банків даних.

Мета – розвиток системи науково-інформаційного забезпечення галузі освіти, педагогіки, психології та освітньої практики в умовах глобальних

інформаційних впливів, загальнодержавних та галузевих наукових програм і проєктів, що реалізуються установами НАПН України; формування нового соціокультурного образу бібліотеки, здатної ефективно забезпечувати сучасні потреби користувачів у бібліотечно-інформаційних продуктах і послугах на основі широкого застосування новітніх інформаційно-комунікаційних технологій; орієнтація на інтеграцію внутрішніх і зовнішніх інформаційних ресурсів задля сприяння інформатизації та інтелектуалізації суспільства.

Завдання 1. Обслуговування користувачів

Зміст діяльності:

- розроблення, удосконалення та впровадження новітніх сучасних послуг науково-інформаційного та бібліотечного обслуговування;
- удосконалення системи міжбібліотечного абонементу з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій, електронної доставки документів користувачам у тісній співпраці з провідними бібліотеками України, упровадження міжнародного міжбібліотечного абонементу;
- удосконалення науково-інформаційного обслуговування;
- створення особам із особливими потребами вільних умов доступу до інформаційних ресурсів Бібліотеки.

Завдання 2. Інформаційно-бібліографічна та координаційна діяльність

Зміст діяльності:

- інформаційна підтримка наукової діяльності установ НАПН України;
- інформаційне забезпечення користувачів за допомогою сучасного довідково-бібліографічного апарату;
- удосконалення існуючих та впровадження нових довідково-бібліографічних послуг;
- популяризація бібліотечно-бібліографічних знань з метою підвищення інформаційної культури користувачів;

- співпраця з провідними освітянськими бібліотеками щодо створення спільних науково-інформаційних продуктів на кооперативних засадах;
- вивчення, узагальнення, упровадження й поширення національного та зарубіжного досвіду наукової інформаційно-бібліографічної діяльності.

Завдання 3. Інформаційно-аналітична та реферативна діяльність

Зміст діяльності:

- створення інформаційно-аналітичної та реферативної продукції;
- удосконалення технологій і методик вироблення інформаційно-аналітичної та реферативної продукції;
- поширення результатів інформаційно-аналітичної та реферативної діяльності Бібліотеки в освітньому просторі України та за її межами;
- розвиток корпоративного партнерства з провідними аналітичними центрами України та мережевими аналітичними відділами й службами НАПН України та МОН України;
- розвиток маркетингу інформаційної аналітичної та реферативної продукції бібліотеки, удосконалення механізмів моніторингу її впровадження;
- підвищення рівня наукового співробітництва з питань реферативної й аналітичної інформації з урахуванням інноваційних технологій із науковими установами НАПН України, закладами освіти різних рівнів акредитації та освітянськими бібліотеками України, зарубіжними профільними установами й організаціями.

Завдання 4. Розвиток інформаційних технологій

Зміст діяльності:

- збільшення мультимедійного контенту електронних ресурсів Бібліотеки;
- удосконалення програмного забезпечення, що використовується в Бібліотеці;
- сприяння впровадженню сучасних інформаційних технологій в освітянських бібліотеках України;

- упровадження технологічної інфраструктури Бібліотеки на основі технології безконтактної ідентифікації об'єктів (RFID);
- інтенсифікація та розвиток контенту вебпорталу Бібліотеки, зокрема англійською мовою;
- упровадження системи електронного документообігу.

Очікувані результати:

- ефективне та якісне науково-інформаційне забезпечення загальнодержавних і галузевих наукових програм та проєктів, що реалізуються науковими установами НАПН України;
- розроблення концепцій, стратегій, програм та інших документів щодо науково-інформаційного забезпечення інноваційного розвитку освіти, педагогіки і психології, освітньої практики та бібліотечної справи України;
- упровадження нових інформаційно-бібліотечних послуг на основі інформаційно-комунікаційних технологій, зокрема, модернізація системи віртуальної довідкової служби, електронного замовлення документів, розширення переліку інформаційних послуг; перебудова системи обслуговування користувачів на основі впровадження сучасних інформаційних технологій у процесі отримання, оброблення, зберігання й передавання інформації, оформлення попереднього замовлення документа та його доставляння до користувача;
- створення сприятливого, комфортного середовища, що відповідає сучасним потребам користувачів, у тому числі особам із особливими потребами;
- запровадження системи оцінювання ефективності роботи бібліотеки за статистичними показниками;
- розширення інформаційно-реферативного контенту освітньої, педагогічної, культурної та інших галузей знань;
- налагодження ділового партнерства аналітично-реферативних секторів бібліотечної мережі, закладів освіти усіх типів і форм, інших зацікавлених установ та організацій,

– розвиток інформаційної культури та медіаграмотності користувачів шляхом їх навчання користування інформацією на новітніх носіях, електронними базами даних тощо;

– надання вільного доступу користувачам до зарубіжних видань та наукометричних баз даних EBSCO, SCOPUS, Web of Science тощо.

БІБЛІОТЕКА – ГАЛУЗЕВИЙ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР

Головна мета науково-методичної діяльності – інноваційний розвиток мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України, яка налічує понад 15 тис. книгозбірень. Узгодженість функціонування освітянських бібліотек як єдиної системи забезпечують єдина нормативно-правова та інструктивна база, координування й кооперування бібліотечно-бібліографічного обслуговування користувачів, зведене планування науково-методичної, наукової та інформаційно-видавничої діяльності, єдині підходи до створення й використання галузевого інформаційного ресурсу в традиційній та електронній формі та його інтегрування у національний і світовий інформаційний простір.

Завдання 1. Науково-методичне забезпечення інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України

Зміст діяльності:

– розроблення стратегії інноваційного розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;

– наукова, методична та організаційна підтримка інноваційної діяльності освітянських бібліотек;

– удосконалення засобів управління мережею освітянських бібліотек;

– забезпечення функціонування мережі освітянських бібліотек як складової частини бібліотечної системи України;

– оновлення нормативно-правової бази, зокрема розроблення регламентуючих, організаційно-управлінських, нормативно-інструктивних

документів для мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;

- методичний моніторинг змін, що відбуваються як в окремих бібліотеках, так і в мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;

- виявлення, дослідження й упровадження в практику роботи освітянських бібліотек інновацій, спрямованих на поліпшення якості, удосконалення форм, методів і результатів їх діяльності;

- надання методичної допомоги (у тому числі експертно-діагностичні виїзди на місця) фахівцям освітянських бібліотек із метою забезпечення управлінського консультування;

- посилення координації та корпоративної співпраці книгозбірень мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України.

- здійснення цільових моніторингових досліджень, які стануть підґрунтям для розроблення концептуальних засад та стратегії подальшого розвитку мережі освітянських бібліотек МОН України та НАПН України;

- розширення дослідницької функції методичної діяльності, що забезпечуватиме розвиток найбільш ефективних і затребуваних форм роботи в цьому напрямі;

- участь у роботі міжвідомчої координаційної ради з питань бібліотек і бібліотечної справи, створеної при Міністерстві культури України, науково-методичної комісії з організаційно-методичного забезпечення вищої освіти Науково-методичної ради Міністерства освіти і науки України;

- співпраця з Українською бібліотечною асоціацією, іншими професійними об'єднаннями.

Завдання 2. Модернізація системи підвищення кваліфікації фахівців освітянських бібліотек

Зміст діяльності:

- оптимізація системи підвищення кваліфікації фахівців освітянських бібліотек із застосуванням сучасних форм і методів;

- поповнення спеціалізованого інформаційного ресурсу кабінету бібліотекознавства актуальною фаховою літературою з питань бібліотекознавства, бібліографознавства, книгознавства, документознавства та інформаційної діяльності;

- формування професійних інформаційних ресурсів для самоосвіти фахівців освітянських бібліотек на вебпорталі Бібліотеки;

- організація на базі Бібліотеки курсів підвищення кваліфікації.

Очікувані результати:

- прискорення трансформації освітянських бібліотек у сучасні базові галузеві бібліотечно-інформаційні комплекси;

- інноваційний розвиток спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України;

- професійне зростання фахівців Бібліотеки та освітянських книгозбірень України шляхом участі у створеній системі підвищення кваліфікації.

БІБЛІОТЕКА – СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ, ПРОСВІТНИЦЬКИЙ ЦЕНТР

Головна мета діяльності Бібліотеки в цьому напрямі – формування в суспільстві розуміння її ролі в національно-культурному розвитку держави; сприяння підвищенню іміджу Бібліотеки в суспільстві; реалізація інформаційно-просвітницької, пізнавальної, культурно-виховної, комунікативно-виховної, комунікативно-організаційної, практично-дієвої, розважальної, естетичної, творчої та релаксаційної функцій через задоволення інформаційних і соціокультурних потреб користувачів, організацію їх раціонального й змістовного дозвілля, створення умов для самореалізації та самоосвіти кожного індивідуума, розкриття його здібностей.

Зміст діяльності:

- реалізація просвітницьких проєктів, здійснення широкого спектра соціокультурного співробітництва Бібліотеки з науковими установами НАПН України, МОН України, науковими установами та закладами освіти всіх

рівнів, громадськими організаціями, представниками ЗМІ, залучення їх до участі в заходах бібліотеки;

- дотримання принципу інтелектуальної свободи наданням усім громадянам вільного доступу до інформації та знань, зокрема людям із особливими потребами та іншим соціально незахищеним особам;

- налагодження міжнародної співпраці шляхом участі в міжнародних проєктах, програмах візитів й обмінів, проведення спільних із зарубіжними інституціями культурно-освітніх заходів;

- організація та проведення науково-інформаційних і культурно-освітніх заходів (науково-педагогічний лекторій, круглі столи, педагогічні ради, художньо-мистецькі виставки, презентації, тренінги, майстер-класи тощо), що сприяють формуванню національної самосвідомості й патріотизму, підтримці національних традицій, доступу до інтелектуального, наукового, культурного надбання народу України, підтримці державної мови та збереженню культурної спадщини;

- розвиток рекреаційного та реабілітаційного потенціалу бібліотеки, можливостей бібліо- й арттерапії;

- популяризація всіх напрямів діяльності бібліотеки в соціальних мережах, у ЗМІ.

Очікувані результати:

- іміджева присутність Бібліотеки в українському та міжнародному комунікаційному просторі;

- встановлення довгострокових наукових зв'язків із українськими та зарубіжними бібліотеками, асоціаціями, науково-педагогічними й освітянськими установами, культурними центрами, громадськими організаціями;

- удосконалення комунікативної, просвітницької та освітньої функцій Бібліотеки;

- збереження й удосконалення бібліотечних традицій;

- розвиток інформаційно-культурного осередку громади.

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРІОРИТЕТІВ РОЗВИТКУ ТА ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ

Реалізація Стратегії розвитку Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського на 2017–2026 роки сприятиме побудові інноваційної моделі наукової бібліотеки, трансформації установи в потужний науково-освітній соціально значущий інформаційно-комунікаційний центр завдяки підвищенню якості науково-інформаційного супроводу освіти й науки, бібліотечно-інформаційного обслуговування користувачів, передусім дистантних, а також розв'язанню питань науково-інформаційної, методичної та наукової діяльності. Водночас визначена стратегія забезпечить підвищення наукового потенціалу Бібліотеки, сприятиме подальшому формуванню її позитивного іміджу в Україні та за її межами, відтак уможливить приєднання науково-інформаційних ресурсів Бібліотеки до глобального інформаційного простору.

Бібліотека стане конкурентоспроможним центром культурних комунікацій, інтелектуального й соціального розвитку та безперервної освіти, поєднуючи бібліотечне середовище і сучасні інформаційні технології, сформує особливий простір для оприлюднення ідей, спілкування, творчості, від чого зростуть її актуальність, соціальний ефект і практична значущість. У результаті установа утвердиться як національний лідер у науково-інформаційній діяльності, виступить партнером у співпраці із зарубіжними і міжнародними організаціями.

Розвиток Бібліотеки в цьому напрямі здійснюватиметься за таких умов:

- осучаснення тематики наукової роботи з урахуванням актуальних проблем фундаментальних і прикладних наукових досліджень та пріоритетних напрямів розвитку НАПН України, упровадження проектного підходу до виконання планової тематики із залученням зовнішньої незалежної експертизи;
- активізація міжнародного співробітництва, участь у міжнародних дослідницьких та освітніх проектах і програмах, зокрема в програмі

Європейського Союзу Еразмус+ та в рамковій програмі Європейського Союзу з науки та інновацій на 2014–2020 рр. «Горизонт 2020», вивчення й упровадження інноваційного європейського та світового досвіду щодо розвитку бібліотек як науково-інформаційних центрів;

- інтеграція Бібліотеки з науковими установами, закладами освіти, громадськими організаціями, у тому числі міжнародними, що підтримують розвиток освіти й науки в Україні;

- представлення наукового періодичного видання ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського в наукометричних та реферативних базах, а також нарощення його імпаکت-фактора;

- інтенсифікація надання доступу до профільних зарубіжних видань та наукометричних баз даних SCOPUS, Web of Science тощо;

- оптимізація та оновлення кадрового складу на основі систематичного прозорого оцінювання ефективності діяльності наукових працівників; формування нової генерації наукових працівників із залученням талановитої молоді через запровадження механізмів мотивації для підвищення ефективності роботи, створення системи підвищення кваліфікації наукових і бібліотечних працівників, розвитку наукових шкіл бібліотеки як осередків розвитку дослідницької компетентності;

- розвиток інформатизації Бібліотеки шляхом запровадження електронного документообігу, модернізації локальних мереж і серверів, упровадження хмарних технологій із можливістю використання ліцензійних програмних засобів;

- упровадження онтологічного підходу до розв'язання завдання щодо підвищення якості пошуку в інформаційних мережах;

- налагодження планомірного добору якісної інформації з ресурсів глобального інформаційного простору, потрібної в інтересах розвитку НАПН України, сфери освіти, педагогіки і психології;

- сприяння формуванню академічної корпоративної культури на основі базових цінностей НАПН України.